

VÝROČNÍ ZPRÁVA

TECHNICKÉHO MUZEA V BRNĚ

ZA ROK 1999

Technické muzeum v Brně

Purkyňova 99

612 00 Brno

tel.: 05/4121 4410-15

fax: 05/4121 4418

e-mail: tmb@sky.cz

www.technicalmuseum.cz

I. CHARAKTERISTIKA MUZEA

Technické muzeum v Brně (dále jen TMB) je muzeem České republiky s funkcí sbírkotvornou, vědeckou, kulturní, osvětovou a metodickou. Je příspěvkovou organizací se samostatnou právní subjektivitou, je přímo řízeno Ministerstvem kultury České republiky. Jeho sídlem je město Brno. Oblast působnosti instituce je vymezena územím Moravy a Slezska, u některých oborů je působnost celostátní.

TMB na vědeckém základě vytváří, odborně spravuje, vědecky zpracovává, ošetřuje, bezpečně uchovává a zveřejňuje sbírky hmotných dokladů vývoje důležitých oblastí vědy, techniky a výroby minulosti i současnosti, a další vědeckou dokumentaci. Za vědeckou dokumentaci jsou považovány vizuální, akustické, grafické a jiné prostředky, sloužící k záznamu poznatků v oborech sbírkového zájmu. Muzeum sbírky neustále systematicky vytváří, rozšiřuje a zkvalitňuje a využívá je pro účely vědecké, výchovné, kulturní a osvětové.

Plnění vědeckých cílů TMB dosahuje původním výzkumem v oblastech vědeckotechnického vývoje a muzejní dokumentací v oborech své sbírkotvorné činnosti. Vypracovává odborné posudky, vědecké rešerše a expertízy z oblastí své odborné působnosti, které využívá ve své činnosti a zveřejňuje je. Vydává osvědčení k vývozu předmětů kulturní hodnoty podle příslušného zákona a podává návrhy na prohlášení těchto předmětů za kulturní památku. Plnění osvětových cílů dosahuje zejména tvorbou muzejních expozic a výstav, které pořádá samostatně nebo ve spolupráci s jinými institucemi v České republice i v zahraničí, pořádáním konferencí, seminářů a přednášek, publikační činností v periodických i neperiodických tiskovinách, včetně reklamních.

Rozvíjí náborové aktivity a věnuje soustavnou pozornost práci s veřejností, zejména s dětmi a mládeží, organizuje a zajišťuje činnost dobrovolných spolupracovníků muzea, což provádí zejména prostřednictvím Kruhu přátel TMB. Podle zvláštních předpisů zapůjčuje sbírkové předměty k účelům studijním a výstavním.

II. SBÍRKOVÝ FOND A TECHNICKÉ PAMÁTKY

Sbírkový fond muzea ke konci roku 1999 evidoval 29 192 přírůstkových čísel, tj. cca 44 005 inventárních čísel představujících jednotlivé sbírkové předměty nebo často celé soubory sbírkových předmětů, a reprezentuje tyto oblasti zájmu technického muzejnictví:

- elektrotechnika a elektronika
- elektromotory, dynamo, alternátory, spouštěče
- energetická technika: parní stroje, lokomobily, parní turbíny a jejich součásti, modely parních strojů, vodní kola, vodní turbíny, součásti a příslušenství vodních strojů, modely vodních turbín, větrné motory
- geodetická a kartografická technika: teodolity, nivelační stroje, sklonoměry, planimetry, dalekohledy astronomické a teleskopické, části měřících strojů, pomůcky k vytyčování úhlů, měření délek, různé druhy map, speciální atlasy
- chemická laboratorní technika: základní zařízení laboratoří, přístroje pro fyzikálně chemické měření a přístrojovou analýzu, přístroje pro kontrolu jaderného záření, modely chemických výrobních a provozů
- kancelářská a reprografická technika: psací stroje, kopírovací stroje, rozmnožovací stroje
- letectví a kosmonautika: motorové letouny, větroně, vrtulníky, vírníky, výzbroj a výstroj letadel, letecké motory, modely letadel, letecké plakety, odznaky, mapy, výkresy, pozůstalosti významných letců
- lovecké zbraně: brokovnice, kulovnice, kulobrokové zbraně, historické zbraně, pistole, malorážky, vzduchovky, chladné zbraně, vývoj nožů
- mechanické hudební nástroje: fonografy, píšťalové, klávesové, jazýčkové hudební automatofony
- městská hromadná doprava: tramvajová vozidla, koňské, parní a elektrické trakce, autobusy, trolejbusy
- měřící technika: přístroje pro měření rozměrů času, ohybu, tlaku, tepla, vlhkosti, množství, hmotnosti, elektrických veličin, pro zobrazení a záznam dějů, analyzátoři
- mlynářská technika: mlecí stroje, mlecí kameny, mlýnské válcové stolice, šrotovníky, sekernické nástroje, vysévací mlýnské stroje, modely větrných mlýnů, pomocná zařízení
- obráběcí stroje, nástroje a měřidla: druhy ručních a mechanických obráběcích strojů a jejich součástí, sady ručních a strojních nástrojů, pomůcky a měřidla používaná ve strojírenství
- optika: fotografické a filmovací přístroje a zařízení, diaprojektory, příslušenství fotografické a filmové techniky, mikroskopy světelné, elektronové
- regulační technika: měřící, zesilovací a akční členy regulačních obvodů na elektrickém, hydraulickém a pneumatickém základě, kompletní regulátory
- sdělovací technika: radiopřijímače, vysílače, telegrafy, dálnopisy, magnetofony, gramofony, telefonní přístroje, televizory, speciální měřící technika pro radiotechniku
- spalovací motory: stabilní spalovací motory, historické automobily (zvláště Z a Wikov), traktory Zetor, Wikov, motocykly, velocipedy
- strojírenská metalurgie: doklady historického železářství, modely metalurgických zařízení, litinové odlitky dekorativního a užitkového charakteru
- technika domácnosti: svítidla, mlýnky, roboty, prací, žehlící a mandlovací stroje, šicí stroje, váhy, hodiny
- technika řemeslné výroby: nářadí, nástroje a příslušenství kovářského, zámečnického, obuvnického, řeznického, knihvazačského, dřevorubeckého, bednářského, kolářského, truhlářského, brašnářského, holičského a nožířského řemesla
- textilní stroje a zařízení: ruční a mechanické tkací stroje, přadlácké stroje, pletařské stroje, úpravárenské stroje, zkušební přístroje a zařízení, vzorky textilních surovin a materiálu
- vodní hospodářství: čerpadla, zařízení vodáren, čistíren odpadních vod, modely vodních děl, zařízení pro zavlažování půdy
- výpočetní technika: jednoduché pomůcky pro výpočty, mechanické a elektromechanické kalkulační stroje, fakturační a účtovací stroje, kontrolní pokladny, děrnostítkové stroje, samočinné počítače číslicové a analogové, konstrukční prvky a provozní dokumentace počítačích strojů a počítačů
- zdravotnická technika: rentgenové přístroje, elektrokardiografy, masážní přístroje, zařízení zubní ordinace a pomůcek pro výrobu zubních protéz a další
- militária: pevnostní systém jižní Morava, technika zbraňových systémů
- speciální dokumenty, fotografie, filmy, stereodiapozitivy, firemní prospekty, plakáty, mapy, plány výrobních zařízení a technické výkresy

- pozůstalosti významných techniků, vědců a historiků: Viktora Kaplana, Františka Píška, Vladimíra Lista, Ericha Roučky, Vítězslava Veselého, Antonína Smrčka, Josefa Sumce, Konráda Hrubana, Jaroslava Jičínského, Viléma Jičínského, Jiřího Wellnera, Leopolda Grimma, Stanislava Kratochvíla, Františka Houště, Vladimíra Bárty, Jana Krumbacha, Jana Anderleho atd.
- průmyslová archeologie

Vedle movitých památek ve formě sbírkových předmětů pečuje TMB ještě o následující technické objekty, které jsou zařazeny mezi nemovité kulturní památky (jejich podrobná charakteristika je uvedena na internetových stránkách TMB pod odkazem „Památky“):

- **Vodní mlýn ve Slupi**, Slup, 671 28 Jaroslavice, národní kulturní památka č. 8295
- **Rybárna ve Slupi**, Slup, 671 28 Jaroslavice, kulturní památka č. 6729
- **Železniční příměstská trať v Brně Líšni**, kulturní památka č. 10612
- **Kovárna v Těšanech**, 664 54 Těšany, kulturní památka č. 1031
- **Větrný mlýn v Kuželově**, Kuželov, 696 73 Hrubá Vrbka, kulturní památka č. 2293
- **Šlakhamr v Hamrech nad Sázavou**, 591 01 Žďár nad Sázavou, kulturní památka č. 7028
- **Stará huť u Adamova**, 679 04 Adamov, kulturní památka č. 0646 umístěná v památkové rezervaci

III. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA TMB

TMB se člení na tyto organizační jednotky, jež zajišťují:

a) Útvar ředitele

- chod sekretariátu ředitele a administrativa spojená s řízením muzea
- zvláštní úkoly a úkoly spojené s civilní obranou
- personální záležitosti a kontrolní činnost v organizaci
- zahraniční styky a vědeckovýzkumná činnost muzea, spojená zejména s granty
- bezpečnost a ochrana zdraví při práci a požární ochrana

b) Odbor vědy a techniky

- plnění vědeckovýzkumných a odborných úkolů v oblasti muzejní dokumentace, teaurace a komunikace. Odbor se dále dělí na odborná oddělení:

Oddělení A – Dokumentace vědy a techniky

- ve smyslu statutu prostřednictvím sbírkotvorné činnosti dokumentuje vědeckotechnický a průmyslový rozvoj, zejména ve sledovaném regionu
- systematicky odborně zpracovává sbírkový fond
- prostřednictvím vědeckovýzkumné a odborné práce připravuje a zajišťuje potřebné činnosti spojené s naplňováním a realizací osvětové funkce muzea
- garantuje úroveň a stav technických památek (v součinnosti s dalšími příslušnými pracovníky)
- zabezpečuje provoz knihovny, fotolaboratoře a ediční činnosti muzea

Oddělení B – Prezentační oddělení

- realizace, údržba a provoz expozic a výstav
- provoz technických památek
- zprostředkovává styk s veřejností a propagace a popularizace muzea

Oddělení C – Správa a ochrana sbírkového fondu

- ústřední evidence sbírkového fondu včetně správy a ochrany depozitářů
- renovace a konzervace sbírek
- rekonstrukční a renovační práce, spojené s prezentační činností, zejména u technických památek, expozic a výstav
- výzkumná a odborná činnost v oblasti konzervace a uložení sbírek

c) Odbor provozu a ekonomiky

- správní, právní, provozně ekonomické, investiční a stavební úkoly muzea, včetně autoprovozu. Vedoucí tohoto odboru je současně vedoucím informační soustavy muzea. Odbor tvoří odborná oddělení:

Oddělení D – Provozně ekonomické

- správa, evidence a ochrana majetku muzea mimo sbírkového fondu, právní a provozně ekonomické činnosti související s fungováním muzea a činnosti informační soustavy

Oddělení E – Stavebně provozní

- rekonstrukce a údržba technických památek
- investiční výstavba
- běžná a stavební údržba objektů ve správě a užívání TMB
- autoprovoz
- majetková evidence nemovitostí včetně stavebního archivu

IV. PROVOZNÍ PROBLÉMY

Do organizace TMB se v minulém roce promítlo několik událostí, které značně ovlivnily chod muzea. Na rozdíl od problémů let minulých se jednalo již o problémy radostnější, spojené s výstavbou zcela nového muzea. Pro pracovníky TMB to v určitých fázích znamenalo poměrně velké úsilí s aktivací jak fyzických, tak i duševních sil.

V rámci stavební činnosti je dominantní pokračování ve výstavbě nového technického muzea. Byly zahájeny vlastní stavební práce, které navázaly již na ukončenou I. a II.a etapu rekonstrukce bývalé výrobní budovy pro muzejní účely. Etapa označovaná jako II b se týká největšího stavebního objemu. Po dokoupení pozemku kolem budovy potřebných pro činnost muzea započala v červenci r. 1999 příprava a zařizování staveniště. Koncem srpna byly prováděny vlastní zemní práce a pak postupně všechny ostatní stavební činnosti, takže ke konci roku byla prakticky vybetonována nosná skořepina dostavby. Zároveň s tím byla na podzim vyměněna okna v celém objektu, počínaje čtvrtým nadzemním podlažím, kde je umístěno nejméně zaměstnanců, aby vše bylo dokončeno do příchodu největší zimy. Vzhledem k velmi mírné zimě se pak pokračovalo i v pátém nadzemním podlaží. Výměna oken byla nezbytností, protože původní dřevěná okna, zejména jejich rámy a křídla, byla značně poškozena vzhledem k dřívějšímu působení laboratorních a prototypových zkoušek při vyvíjení nových elektronových rastrovacích mikroskopů a pak jejich následné malosériové výroby. V zimě se prostory velmi špatně vytápěly a docházelo k velkým tepelným únikům, čímž bylo protopeno značné množství finančních prostředků. Bohužel, tyto práce se musely provádět na přelomu roku, kdy byl k dispozici velký stavební jeřáb, který sloužil při dostavbě haly. Jeřábem se nová plastová okna přemísťovala na střechu budovy a odtud pak spouštěla do příslušných míst. Tato metoda byla zvolena z důvodu velikosti vyměňovaných oken, které jsou o něco větší než světlá výška přístupových dveří, a tak hrozilo jejich poškození. Původní okna byla vmontována do budovy proudovou metodou, což pro nás znamenalo vždy vystěhovat celou příslušnou polovinu budovy a zde okna vyměnit. To značně zkomplikovalo provoz muzea. Znamenalo to rovněž další stěhování nejen vybavení kanceláří, ale i prozatímních depozitářů, učeben a části knihovny.

Významnou událostí r. 1999 bylo jednání se Slepeckým muzeem, které působí ve stejné městské části, tj. Brně – Králově Poli, jako naše organizace. Při přestěhování TMB do nové budovy jsme navázali kontakty s místním zastupitelstvem, které jsme seznámili s profilem a vlastní činností muzea. V rámci jednání jsme byli požádáni starostou ing. Kopečným o přímou pomoc Slepeckému muzeu. Kladně jsme reagovali zejména na kooperaci v zajišťování muzejních činností, depozitářních prostor a konzervátorského provozu. Slepecké muzeum spravuje ojedinělou sbírku, která si zaslouží důstojnějšího uložení. Naše depozitářní kapacity jsou sice omezené, ale ve slepeckém fondu nejsou předměty velkého objemu. Po reorganizaci našich skladů a depozitářů se podaří vyšetřit prostor pro uložení těchto sbírek. Další žádost pana starosty směřovala ke zvážení možnosti začlenění expozice Slepeckého muzea do nově vznikajících expozic TMB. Současné umístění Slepeckého muzea je nevyhovující jednak vzhledem k nedostatku prostoru pro neustále se rozšiřující sbírkotvornou činnost, a také kvůli dislokaci muzea v neatraktivním prostředí z hlediska návštěvnosti, což velmi snižuje možný počet zájemců o shlédnutí unikátní sbírky. Umístění v TMB by Slepeckému muzeu jistě přineslo zvýšení návštěvnosti. A co je nejdůležitější, prakticky přiblíží problematiku nevidomých a slabozrakých ostatním spoluobčanům a výrazně přispěje k zařazení takto postižených spoluobčanů do běžného života celé společnosti. Sbírkový fond TMB rovněž obsahuje několik sbírkových předmětů souvisejících se slepeckou problematikou a velmi zajímavé technické řešení slepeckých zařízení je atraktivní i z hlediska technického muzejnictví. Z důvodu zrakového postižení zaměstnanců Slepeckého muzea bylo rozhodnuto o koncentraci pracoviště na jedno místo. Návrh byl z naší strany prozatímně akceptován, samozřejmě za předpokladu souhlasného stanoviska jak Slepeckého muzea, tak i jeho zřizovatele, tzn. Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých (SONS). Pan starosta nám dále sdělil, že s návrhem seznámil zástupkyni Slepeckého muzea pí Elišku Hluší, která nabídku přijala. Bezprostředně po té jsme zařadili alternativu slepecké expozice do materiálových podkladů pro tvorbu architektonického řešení nových muzejních prostor TMB. Pro poskytnutí informací SONSu o naší organizaci byl vypracován materiál s názvem Základní informace o TMB, jehož součástí byl první písemný pracovní nástin možné spolupráce. Vycházel z předpokladu začlenění Slepeckého muzea do struktury TMB a tím zavedení ochranného režimu nad sbírkovým fondem (Zákon č. 54/1959 Sb.), protože ze strany Slepeckého muzea existovaly určité obavy o osud sbírky. Zřizovatelem a tudíž majitelem sbírek je občanské sdružení SONS, které může volně nakládat s unikátní slepeckou sbírkou dle potřeb organizace. Alternativu včlenění Slepeckého muzea do TMB jsme konzultovali s ředitelem odboru muzeí a galerií MK RNDr. J. Žalmanem, který k tomuto řešení neměl výhrad. Slepecké muzeum bude moci automaticky využívat všech služeb TMB, tj. vedení veškeré ekonomiky, autodopravy, konzervátorských dílen a laboratoří, údržby, úklidu, správy depozitářů, průvodcovské služby atd. Tím dojde ke značné úspoře finančních prostředků, které mohou být lépe využity zejména v odborné činnosti, protože v současné době jsou tyto služby pokrývány dodavatelsky. Z jednání, která následovala uvnitř SONS vyplynulo,

že námi předložený první pracovní návrh o možné spolupráci je nepřijatelný, zejména kvůli obavám o možném zpronevření sbírek (jak bylo později zjištěno, nebyla z nějakých příčin republiková rada této organizace seznámena s naším návrhem, který právě tuto problematiku řešil jako základní problém) Dílčí spolupráce by byla možná pouze za předpokladu činnosti Slepického muzea i nadále pod hlavičkou občanského sdružení SONS, ale již v prostorách TMB. Z tohoto důvodu byla vyvolána další jednání přímo s prezidentem SONS ing. Pešákem, který po seznámení s fakty přislíbil podporovat náš návrh při rozhodování republikové rady jako nejvyššího orgánu SONS. Vzhledem k problémům s financováním činností občanských sdružení zdravotně postižených občanů ze strany státu ve druhé polovině roku byl tento problém dočasně odsunut jako méně důležitý. Do konce roku jsme neobdrželi žádnou zprávu. Na rozhodnutí o realizaci expozice se však nic nezměnilo, postupně je zapracovávána do architektonického řešení celého muzea, a k dořešení zůstává pouze otázka majetková.

Ve druhé polovině roku bylo vyhlášeno výběrové řízení na řešení interiérů a expozic nově vznikajícího muzea. Nejlepší nabídku podala architektonická kancelář ing. arch. Radko Květa. Jako první bylo provedeno podrobné seznámení s profilem muzea a s jednotlivými odbornými pracovníky, kteří již měli přibližně vyčleněné plochy pro realizaci expozic na základě zhodnocení stavebních dispozic vlastní budovy (viz půdorysné nákresy jednotlivých pater), což jsme zahrnuli do podmínek architektonické soutěže.

V dostavbě budou umístěny velké sbírkové předměty, tzv. voda a pára, zejména kvůli jejich montáži a údržbě, při nichž se neobejdeme bez těžších mechanismů. Expozice automobilů bude mít své místo v prvním nadzemním podlaží, protože pouze sem mohou být automobily přesunuty nově vybudovaným vjezdem z jižní strany budovy (rozměry nákladního výtahu nedovolují přepravu osobních automobilů). Ve stejném poschodí bude vyčleněn manipulační prostor tak, aby nákladní automobil přepravující putovní výstavu nebo jednotlivé sbírkové předměty určené k prezentaci mohl vjet dovnitř budovy, při dodržení deponitárních bezpečnostních podmínek. U expozice výpočetní techniky je naším hlavním záměrem zprovoznění provozuschopných počítačů. Jedná se o velice citlivá zařízení, kterým stěhování z místa na místo neprospívá, a u starších typů počítačů je jednou ze základních pracovních podmínek klimatizovaný prostor. Vzhledem k tomu, že neuvažujeme o jejich nepřetržitém chodu, postačí jejich lokální chlazení a místo s nejnižší teplotou, tedy první podzemním podlaží. Expozici zbraní už z logického důvodu ochrany, ale také vzhledem k podmínkám zákona o zbraních a střelivu, umístíme do druhého nadzemního podlaží. Umístění experimentální kovolitecké dílny v muzeu se řeší nástavbou energobloku na jižní straně budovy. Tím se minimalizují náklady spojené s připojením elektrické pece a dalších zařízení nutných k provozu. Přitom také vycházíme z myšlenky, že nástavba bude propojena s výstavním prostorem v druhém nadzemním podlaží a expozice slévárenství s ním bude přímo souviset. Návštěvník by mohl sledovat aplikaci různých slévárenských technologií nebo by se aplikace mohl, při dodržení bezpečnostních podmínek, aktivně účastnit pod odborným vedením.

S ing. arch. Květem byla dohodnuta forma a termíny dodání informací pro praktické seznámení s jednotlivými expozicemi. Materiály předkládané odbornými pracovníky obsahovaly libreta budoucích expozic a seznamy předpokládaných exponátů, včetně jejich podrobnějšího popisu a technických parametrů. Samozřejmě, že probíhala také individuální setkání odborných pracovníků s autory architektonického ztvárnění expozic. Byl sestaven první seznamovací pracovní materiál a řešení vstupní části muzea, systému orientace a pochůzných tras.

Váženým rozhodnutím byla volba „filozofie“ nových expozic. Ze dvou možností – poukazovat na místo techniky ve vývoji lidstva prostřednictvím časové osy nebo prezentovat techniku pomocí do jisté míry izolovaných expozičních celků a několika samostatných expozic se společným jmenovatelem – jsme se po rozsáhlých debatách přiklonili ke druhé variantě. Pokud bychom chtěli pracovat s prvním pojetím, narazíme na řadu problémů. Vyhnula se mu i daleko větší a známější muzea, např. nám nejbližší vídeňské či mnichovské technické muzeum. Snad nejvíce se mu naopak přiblížili v Mannheimu, kde se ale omezili na období od průmyslové revoluce do dneška a celé konceptci byl přímo přizpůsoben sám projekt výstavby muzea takřkajíc „na zelené louce“.

Zásadním problémem se jeví, stejně jako v minulém roce, personální obsazení zejména na místech odborných pracovníků, jejichž počet poklesl pod únosnou míru a potřebu budování nových expozic. Vzhledem k nedostatečnému finančnímu ohodnocení je práce v muzejnictví neatraktivní, a tak dochází ke „stárnutí“ kolektivu.

V. MUZEJNÍ ČINNOST

a) Odborná činnost

- Sbírkotvorná činnost se soustředila na získávání sbírkových předmětů doplňujících a zkvalitňujících tezaurus sbírek TMB. Podařilo se zaktivizovat další obory, které byly doposud v TMB pouze sledované (např. zdravotnická technika). Z důvodu nedostatku pracovních míst zůstávají nadále neobsazeny obory geodézie a nekovové materiály, obory textil, hutnictví a optika jsou zabezpečovány odbornými pracovníky v důchodovém věku. Byla provedena inventarizace části sbírkových fondů v rámci dlouhodobého programu inventarizace sbírek TMB a fyzická kontrola a převzetí sbírkových fondů oborů varia, militaria, řemesla a zdravotnická technika. Pokračovalo zpracovávání inventárních karet a standardní dokumentace. V souvislosti s výstavbou nového muzea byly přestěhovány fondy výpočetní techniky, letectví a mechanické hudby, a byla k nim zajištěna lepší přístupnost využitelná při přípravách nových expozic. Ze zajímavých a významných počínů sbírkotvorné činnosti se podařilo např.:
  - pořízení záznamu historických, technologických a dalších údajů souvisejících s dílnou strojního zámečnictví z Koryčan (období po 1. světové válce) a posléze její získání do sbírek včetně transmisního pohonu
  - získání jacquardova textilního stroje, transmisí, linky na výrobu tkanin
  - získání věžních hodinových strojů z radnice v Brně, kostela sv. Jiljí v Brně-Komárově, ze Sezemice u Mladé Boleslavi
  - po průzkumu továren na území celé republiky byly vytipovány a posléze získány artefakty původního zařízení továrny VLNAP v Nejdku a Svatavě, které budou použity v nových výstavních prostorách, zejména v expozici parní energetiky (např. lávky, litinové schodiště, zvon, transmise)
  - dále byl zajištěn větší počet PC XT z Lachemy Brno, toto počítačové zařízení bude sloužit jako demonstrační zařízení v budoucích expozicích, a počítačů PDP z Prahy
  - získání unikátního horského autobusu Karosa-Tatra rIB, historické profesionální studiové audio-video techniky, optických historických přístrojů, parního stroje KPS, sady emailových reklamních tabulí z 20. let 20. století atd.
- Odborná práce se vedle sbírkotvorné činnosti soustředila zejména na přípravu podkladů pro tvorbu nových expozic (příprava námětů a libret, výběr budoucích exponátů atp.). Dále se pracovalo na:
  - rozpracování tematiky věžních hodinových strojů, navázání kontaktů s Brněnským biskupstvím, s Památkovým ústavem v Brně, s firmou ELKON ve Vyškově ohledně této problematiky
  - rozpracování databáze výrobků prací techniky ve spolupráci s Městským muzeem a galerií ve Svitavách
  - korekce scénáře Vrtací stroje a vrtačky včetně přípravných prací na realizaci
  - instalace repliky historického přijímače ve zkušebním provozu panoramy (ATWATER KENT) zlepšení klimatických podmínek v prostoru panoramy instalováním zvlhčovače, nákup dílů pro opravu tohoto unikátního stereoprohlížecího zařízení a příprava řešení ochrany originálních skleněných stereodiapozitivů
  - zjišťování stávajícího stavu průmyslu dle jednotlivých stávajících oborů (tzv. dokumentace současnosti)
  - ukončení prací na legislativním zajištění a legalizaci týkající se držení zbraní v rámci sbírkového fondu TMB
  - odborné poradenství pro instituce a badatele
  - archeometalurgická interpretace rozborů archeologických nálezů prováděných metodami exaktních věd
  - koordinace průzkumu starého důlního pole v lokalitě Nad skalami v jižní části Moravského krasu
  - koordinace archivního průzkumu dějin obce Olomučany na Blanensku v rámci připravované akce Evropské cesty železa
  - odborné posouzení realizace rekonstrukce malého selského větrného mlýnku v oblasti Těrlicka
  - návrh projektu třináctidílného cyklu o TMB pro Českou televizi a spolupráce na pořadu ČT s názvem Chrámý múz. S ČT také spolupráce na výrobě kopie historické hovorny pro televizní seriál Četnické humoresky.
- Vedle výše uvedených činností se pracovníci oddělení dokumentace vědy a techniky podíleli na dalších muzejních činnostech, z nichž jmenujme:
  - příprava a podíl na realizaci prezentačních akcí (viz kapitola Prezentace sbírek a návštěvnost)
  - příprava a realizace internetových stránek TMB

- příprava populárně vědecké publikace s pracovním názvem Kraj dávného hutnictví železa
- zahájení omezeného provozu audiovizuálního pracoviště
- konzultace při schvalování vývozů předmětů do zahraničí
- příprava databáze DEMUS pro použití v TMB
- odborná garance a správa technických památek v regionu jižní Moravy: Vodní mlýn ve Slupi (na místa garanta nastoupil nový odborný pracovník, příprava generální rekonstrukce expozice), Větrný mlýn v Kuželově (každoroční velká údržba a přípravy kulturní památky na tradiční Hornácké slavnosti), Kovárna v Těšanech (na místo garanta nastoupil nový pracovník, generální rekonstrukce expozice a stavební opravy, začlenění památky do kulturního a společenského života oblasti zejména oživením tradice Babských hodů), Stará huť u Adamova (úprava expozice, experimentální tavby)

b) Plnění úkolů z programu věda a výzkum

Grantové projekty řešené v TMB

- Katalogizace větrných mlýnů na Moravě

Zpracování v letech 1997-1999, č. MK ČR KZ97P01OMG101.

Rozpracována závěrečná fáze grantu: praktické zpracovávání - katalogizace technických památek (zde větrných mlýnů) in situ metodami navrženými a ověřenými v předchozích letech, s využitím nejmodernějších technických prostředků. Lze konstatovat, že tento způsob zpracování může být používán pro všechny typy technických památek.

- Verifikace nového typu a konzervátorské technologie založené na aplikaci plazmatu v kapalinách

Zpracování v letech 1997-1999, č. MK ČR KZ97G 01OMG 100.

Rozpracována závěrečná fáze grantu: na základě poznatků z minulých let byla veškerá pozornost soustředěna na praktickou konstrukci plazmové tužky, která může pracovat v prostředí dobře přístupném konzervátorovi, a popisu použití tohoto zařízení při vlastní konzervaci. I přes určité problémy (pozdní přidělování finančních prostředků a jejich omezení) byl sestaven a odzkoušen prototyp, který byl zároveň patentován.

Připravované grantové projekty v TMB

- Komplexní dokumentace věžních hodinových strojů a bicích mechanismů s nimi spojených Biskupství brněnského a světských staveb regionu jižní Moravy
- Digitalizace sbírky skleněných stereodiapozitivů ve fondu knihovny TMB
- Industriální dědictví v Moravském krasu
- Výstavba opevnění na jižní Moravě v letech 1936 – 1938

c) knihovna

V TMB je jedna centrální a veřejnosti přístupná knihovna, jejíž provoz zabezpečuje jeden knihovník. Knihovna není dosud po přestěhování do nových prostor plně zprovozněna. Své služby poskytuje především pracovníkům TMB. Zájemcům z řad veřejnosti pouze ojedinele (badatelé, pracovníci jiných muzeí a institucí, členové KPTMB). V plné míře je zajišťováno půjčování novin a časopisů běžného roku. Dále je přístupná celá signatura